

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

797.5

Szerző

Cím

Grófok a levegőben!

Hely

Idő

"1910"

Forrás:

a Nap.

Személy

Bp.

(Hely)

1910

(Idő)

VI/4

(Köt. v. fi)

GRÓFOK a levegőben!

Zuhanás nélkül... Vasárnap a Rákoson

Végre! Végre rámosolygott az ég a szegény aviatikára és vasárnap gyönyörű idő kedvezett a röplésnek, miután szombaton, mintahogy erről a közönség *A Nap*-ból értesült, egyáltalán nem tudták megtartani a versenyt. Felhőzött ugyan egész délután és a legkülönbözőbb szelek próbálkoztak, de végül diadalmasan kisütött a nap és öt óra után csaknem abszolút szélsőben hagyták el a gépek a talajt, és pedig olyan számmal, mint még egyetlen-egyszer sem. Akinek ép keze-lába és motora-propellere volt, az mind röplött. Tizenheten mentek föl a levegőbe. Csak *Ejimoff* sétált busan a korlátok

között. Az orosz röplő jobban van ugyan, de felszállni ezen a versenyen már nem fog. Nem szállhat fel *Illner* se, mert a *Taube* még nincs rendbehozva. Ellenben *Pischoff*, a győri ut hajótöröttje már megjelent a levegőben és pompás kis gépével egymásután húzta a szabályos köröket. Egyelőre baja van még a masinával, füst követi, amerre röpl, ami annyit jelent, hogy a motorában nem ég el egészen a benzin s így több benzint fogyaszt és kevesebb erőt tud kifejteni, mint kellene.

A többiek ellenben kifogástalanul működtek, noha bravurokat még nem mutattak be, mert ahhoz tulságosan meg vannak félemlítve az árvák, a megelőző napok pehhei által. Az egészen nagy mesterek közül röpltek *Latham*, *Paulhan*, *Rougier*, ez utóbbi azonban megint csak néhány percig sodorta a levegőt, aztán csüggedten leszállt. Röpltek a levegő legszorgalmasabb munkásai: *Wagner* és *Kinet* is. Sőt *Wagner* ez alkalommal lefőzte önmagát, mert két óránál is tovább tartózkodott a levegőben. Aztán *Paulhan* szállt fel utasokkal, majd *Engelhardt* kedves *Wright*-gépe vitt fel vendégeket, s ez így ment este nyolcig.

Közben a női levegőző, *Delaroche* bárónő is kihozta *Voisin*-gépjét, melyen a

X. cs. 81. sz.

kormány mellett *piros virágcsokor* volt megerősítve, aztán felszállt és mindenkit meglepett azzal, hogy nemcsak a föld fölött egy-két méterre rajzolt le egy-két kört, hanem csaknem félóráig lebegett százharminc méteres magasságban, *Kőbánya* és *Cinkota* fölött. Ugyancsak elhagyta a röplő-teret *Frey* Alfréd is, aki nagyon magasra ment, közvetlen a budapesti vám fölött, majd *Kőbányán* tul, a vasuti vonal irányában. A tegnapi nap az első, amikor valóban nagy tömegek vonultak ki a *Rákosra*, ahol a hazamenés idején volt is olyan kocsitorlás és rendőr-káromkodás, hogy igazán örömről tellett benne.

Büntetések

Mivel szép idő volt, néhány aviatikus megszerezte a közönségnek azt az örömet, hogy a tribünök fölött szállt el, ami látványnak gyönyörű, csak egy kicsit veszedelmes. *Paulhan*, aki utassal repült, úgy látszik, kénytelen volt na-

gyobb kanyarodókat venni, s mielőtt a starthely előtt merész siklásokkal leszállt volna, mindig elröplött a publikum fölött. Később *Delaroche* bárónő, *Jullerot* és *Warchalowszky* is megtették ugyanezt, valamint a német *Frey* is. Ezért *Paulhan* a sportbizottság háromszáz a bárónőt ötven korona bírságra ítélte. *Paulhan* azonban bőven megkereste tegnap ezt az összeget. *Jullerot*, *Warchalowszky* és *Frey* dorgálást kaptak.

Érdekes még, hogy az akadályversenyről, amit hirdettek, szó sem volt, ami nem is csoda, mert enyhén szólva, ez az akadályverseny szármarság. A röplés mégsem cirkuszi produkció, tehát fölösleges, hogy az aviatikusok abroncsokon és köteleken ugráljanak keresztül. Elég bajuk van nekik a sima levegővel is, különösen, ha a levegő nem sima és akadályok nélkül is folyton le akarja dobni a meghódítóit.

Székesfő városi háziyomda 1913

verseny rendezősege sokkal jobb fogást csinált, mint a francia primadonnákkal. Ezek az osztrákok minden költségük megtérítését kapják, azonfelül a maguk személyére ötven korona, mechanikusaik számára huszonöt korona napi-díjat. De míg a francia aviatikusok azonnal megkapták pénzüket, mihelyt egyszer röptek, addig az osztrákok panaszkodnak, hogy nehezen jutnak a napidijához, noha becsületesen meg-szolgálják őket, sokat és jót produkálnak. S a pénzre szükségük van, mert az élet és a munka nem olcsó odakünt a Rákoson. Kint van még a versenytéren Gabriel Voisin is, a kiváló konstruktor, de ő igazán önzetlenül jelent meg hogy lássa az eredményeket, amiket masináiva elérnek és segítségére legyen az ő rendszeré használó pilótáknak,

Panaszok

A francia aviatikusoknak talán, mert rosszu megy nekik, sok mindenféle panaszuk volt, különösen az első napokban. Így nem voltak megelégedve Tolnay Lajossal, az Aero-Klub ügyvezető igazgatójával (nekik: *moszjő tolné*), aki ugyan szakembere a röplésnek, de inkább a ballón-röplésnek, mert azzal foglalkozott eddig, a röplőgépekre csak az utóbbi időben tért át s talán nem gyűjtött még elég tapasztalatot. Ennek a következménye lehetett a verseny elején néhány nagyon balkezes intézkedés s egypár feltűnő hiány; többek közt az, hogy a verseny első napján még nem volt startvonal meszelve a pályára. A veszedelmes pilónról, amely a tikoronás hely előtt volt elhelyezve, szintén azt mondják, hogy a ranciók már előre bejósolták, hogy ha lesz valami baj, hát ott lesz, mert a pilón nagyon közel van a publikumhoz, s ha ezt a pilónt meg kell kerülni, akkor a szél ki fogja sodorni a gépeket a publikum fölé. Ez meg is történt, s a pilónt végül mégis el kellett távolítani.

Egyéb pénzek

Ezenfelül keresnek még az aviatikusok az utással való röplésen is. Paulhan például a tegnapi délután folyamán öt-ötezer koronánként huszezer koronát keresett meg, amikor egymásután felvitte Károlyi Mihály, Károlyi Imre és Andrassy Géza grófokat, valamint Cardezza kisasszonyt, az amerikai milliomos-leányt. Andrassy Géza gróftól még értékes ajándékot is kapott Paulhan, de viszont ingyen-pasasérokul vitte magával a levegőbe Henri Deutsch de la Meurth urat, a francia aviatika atya-mecénását és Hevesy Vilmos mérnököt, aki a francia aviatikusoknak még Mourmelonból és Chalonsból nagyon jó barátja. S éppen Hevesy Vilmosról irták meg, hogy afférje lett volna a francia Frey Andréval. Hevesy annyira boszankodott ezen a valótlanságon, hogy Szmezsányi György képviselő és Berzeviczy Béla alezredes útján elégtelt kért az illető lap tudósítójától.

Visszatérve a pénz kérdésére: nem ingyen vannak itt az osztrák aviatikusok se, akikkel a

Ki mit keres?

A röplőverseny anyagi dolgairól eddig is a Nap tájékoztatta a közönséget. Most alkal-munk nyílt bepillantani azokba a szerződéses adatokba, amik a röplőverseny hőseit Budapestre hozták. Az aviatikusokat, épp úgy, mint az artistákat, impresszáriók kezelik. A beszerzés most ezen az alapon történt: Müller Károly, aki Caruso impresszáriója is volt, Rougier-t szerződtette, a híres franciát, aki ráadásul hozta magával Amerigo-t és Delaroche bárónt. A Rougier szerződtetése nem volt fényes üzlet, mert a kitűnő francia nagyon rossz kondícióban van, a kelleténél jobban drukkol, s csak percekot tölt a levegőben, ahol azelőtt távol-sági és magassági rekordoktól sem riadt vissza. Negyvenötezer frankot kapott Rougier, aki azonban ebből egyetlen koronát sem hoz be im-

presszáriójának, mert díjat abszolote nem fog nyerni s valami különösebb dicsőségre sem fog szert tenni, ha csak kisérőnöje révén nem, aki roppant kedves és elegáns hölgy, s állandóan feltűnést kelt a földön, ami Rougiernek a levegőben nem sikerül. Amerigo és Delaroche bárónó, a ráadások, azonban megérik a pénzt, mert Amerigo elég tisztességesen röpl, s a bárónó nagyon kedvelt és a közönséget érdeklő alakja lesz a rákosi versenytérnek.

A verseny két legerősebb attrakcióját, Lathamot és Paulhan-t a Companie Aérienne révén szerződtették. Mindakét levegő-mester ötven-ötvenezer frankot kap, s a társaság még huszonötezeret. Megjegyzendő, hogy a röplőknek adott összeg hivatalosan nem mint fizetés, hanem mint díj-előleg szerepel, s azonnal kifizetendő volt, mihelyt gépükkel egyetlenegyszer elhagyták a földet. Nem valószínű azonban, hogy akár Latham, akár Paulhan ötvenezer korona értékű díjakat nyerjenek, noha Latham a magassági, Paulhan a start- és a terhelési versenyt valószínűleg megnyerik. Ezek azonban még nem tesznek ki százezer koronát, s így a két primadonnára meglehetősen ráfizetés lesz, noha másrésről vonzzák a publikumot, amely nagyon örül Latham elegáns, Paulhan vakmerő mutatványainak.